

DRAAMAÕPETUS

Valikkursus gümnaasiumis

Õppe- ja kasvatuseesmärgid:

1. Teadmised: õpilane mõistab draama kui kunstiliigi toimimise põhimõtteid, tunneb erinevaid draamatehnikaid ja eakohasel tasemel teatriterminoloogiat.
2. Oskused: õpilane arendab draamatehnikate kaudu sotsiaalseid oskusi, eneseväljendust ja loovust ning arusaamist inimsuhetest ja ühiskonnast, analüüsib ja tagasisidestab teatrietendust.
3. Hoiakud: õpilane väärtustab loomingulist koostööd, ideede paljusust ja võtab vastutuse draama tööprotsessi ja tulemuse eest.

Õpitulemused

1. Rakendab oma ideid individuaalses ja ühistegevuses, väärtustab enese ja teiste loovust.
2. Tunneb erinevaid draamatehnikaid ja kasutab neid sotsiaalse tegelikkuse tundma õppimiseks ja sellega toime tulemiseks.
3. Tunneb oma individuaalseid füüsilisi ja psüühilisi ressursse, teab oma tugevusi ja nõrkusi, arendab oma kehakeelt ja eneseregulatsiooni oskusi.
4. Osaleb sotsiaalsetes tegevustes, julgeb võtta vastutust.
5. Arendab oma esinemisoskusi: teeb ennast publikule nähtavaks ja kuuldavaks ning oma sõnumi arusaadavaks.
6. Mõistab draama kui kunstiliigi toimimise põhimõtteid, tunneb teatriterminoloogiat ja annab ausat, konstruktiivset ja heatahtlikku tagasisidet teiste sooritusele.

Kursuse lühikirjeldus

Draamaõpetus on valikaine, mis toetab kõikide teiste ainete õppimist. Selles kasutatakse teatrivahendeid ja draamatehnikaid õppija loovuse, suhtlemisoskuste ja ettevõtlikkuse arendamiseks ning inimsuhete mõistmiseks. Õpilased õpivad verbaalsete ja mitteverbaalsete draamatehnikate kaudu väljendama oma ideid, mõtestama inimsuhteid, kavandama loovalt draamakeskkondi, tegutsema erinevates situatsioonides ning hindama enese ja teiste toimetulekut kujutletavates olukordades. Koostöine draamategevus toimib kui sotsiaalne laboratoorium, kus on võimalik arendada elulisi oskusi ja võimeid: empaatiat, sallivust, koostöö-, läbirääkimis-, eneseväljendus-, enesekehtestamis- ja refleksioonioskusi, pingetaluvust ja kriitilist mõtlemist.

Draama kaudu saab turvaliselt käsitleda õppijaile olulisi tundlikke teemasid ja harjutada erinevaid sotsiaalseid situatioone. Draama kui kunstivorm kujundab väärtushinnanguid, toetab õpilase kultuurilist identiteeti, ettevõtlikkust ja vastutuse võtmist kodanikuna.

Draamaõpetuses väärtustatakse protsessi, mitte lõpptulemust. Oluline on, et lisaks igas tunnis antavale tagasisidele reflekteeriks õpilane draamaõpetuse kursuse lõppedes kogu õppeprotsessi, sh enese panust ühiskoomesse ja koostööskust kaaslastega. Samuti reflekteerib protsessis osaleja enese toimetulekut, arengut ja saavutusi draamakursusel. Selleks võib kasutada loovtegevuslikke refleksioonimeetodeid: hetke märkimist, pilditehnikat, elavat skulptuuri jne.

Üldpädevuste kujundamine

Draamaõpetus arendab järgmisi õppekavas ettenähtud üldpädevusi:

1) kultuuri- ja väärtuspädevust – suutlikkust hinnata inimsuhteid ja tegevusi üldkehtivate moraalnormide seisukohast; tajuda, analüüsida ja väärtustada oma seotust teiste inimeste ja ühiskonnaga, käitumistavade ning kultuurisündmustega; ühiselt loodu väärtustamist ning ilumeele kujundamist; oma väärtushinnangute teadvustamist ja kujundamist;

2) sotsiaalset ja kodanikupädevust – suutlikkust ennast teostada; toimida aktiivse, teadliku, abivalmi ja vastutustundliku kodanikuna; ühiskondlike väärtuste ja kõlbluspõhimõtete tundmist ja järgimist; ühiskondliku mitmekesisuse, inimõiguste, religioonide ja rahvuste omapära väärtustamist; koostööskusi erinevates situatsioonides; teiste inimeste ja nende väärtushinnangute erinevuste arvestamist suhtlemisel; kaasvastutuse võtmist ühiskonnaprobleemide lahendamisel;

3) enesemääratluspädevust – suutlikkust mõista ja hinnata adekvaatselt oma nõrku ja tugevaid külgi, arvestada oma võimeid ja võimalusi; analüüsida oma tundeid ja käitumise motive erinevates olukordades;

4) õpipädevust – suutlikkust organiseerida õppekeskkonda, kavandada õppimist ja seda kava järgida; kasutada erinevaid õpistrateegiaid erinevates olukordades ja probleeme lahendades; seostada erinevates õppeainetes omandatud teadmisi uute ülesannetega; analüüsida oma teadmisi, oskusi ja motivatsiooni;

5) suhtluspädevust – suutlikkust ennast selgelt väljendada nii sõnaliselt kui ka teadlikult kehakeele vahendeid kasutades, mõista suhtluspartneri intonatsiooni, miimikat ja žeste, arvestades suhtluspartneri eesmärke ja tundeid;

7) ettevõtlikkuspädevust – suutlikkust pakkuda uusi ideid, tutvustada neid teistele ja viia ellu; näha probleeme ja neis peituvaid võimalusi, aidata kaasa probleemide lahendamisele; seada eesmärke, koostada lühi- ja pikaajalisi plaane; korraldada ühistegevusi ja neist osa võtta, näidata algatusvõimet ja vastutada tulemuste eest; reageerida loovalt, uuendusmeelselt ja paindlikult muutustele; mõelda kriitiliselt ja loovalt, arendada ja hinnata oma ja teiste ideid;

8) digipädevust – suutlikkust leida ja säilitada digivahendite abil tekste ja audiovisuaalset infot.

Lõiming teiste valdkonnapädevuste ja ainevaldkondadega

Draamaõpetus on sisuliselt lõimitav kõigi teiste ainevaldkondadega, eelkõige

- keele ja kirjandusega – kirjanduslikke materjale kasutatakse lähtepunktina draamaetüüdide ja lühilavastuste puhul, aga ka erinevate probleemide ja teemade nähtavaks tegemisel ja analüüsimisel;
- liikumisõpetusega – arendatakse koordinatsiooni ja liigutuste täpsust, kujundatakse kehalist aktiivsust, õpitakse füüsilise ja vaimse pingutuse tasakaalustamiseks vajalikke lödvestumistehnikaid;
- ajalooa – uuritakse inimese käitumist ja mõtteviisi erinevatel ajastutel;
- inimeseõpetuse ja ühiskonnaõpetusega – tutvutakse inimese erinevate rollidega ühiskonnas, õpitakse märkama stereotüüpe ja vältima eelarvamusi;
- kunstiõpetuse, tehnoloogia ja disainiga – kujundatakse kostüüme, lavakompositsioone, rekvisiite;
- muusikaõpetusega – muusikat kasutatakse erinevates loovülesannetes.

Draamaõpetuses omandatavad oskused toetavad kõigi teiste ainete omandamist.

Läbivad teemad

Teemad „Väärtused ja kõlblus“ ning „Kultuuriline identiteet“ on draamaõpetuse keskmes.

Läbiva teema „Elukestev õpe ja karjääri planeerimine“ eesmärgiseadega on kooskõlas kõik ainevaldkonnas taotletavad pädevused: õpipädevus, suuline eneseväljendusoskus, kehakeele kasutamine. Arendatakse õpilaste suhtlus- ja koostööoskusi, suutlikkust oma arvamust kujundada ja väljendada ning probleeme lahendada. Draamategevus võimaldab õpilasel arendada oma ainespetsiifilisi huvisid ning loomevõimeid, mis kindlustavad aluse aktiivseks osalemiseks sotsiaalses ja kultuurielus ka pärast kooli lõpetamist.

Läbivad teemad „Keskond ja jätkusuutlik areng“ ning „Tervis ja ohutus“ on tagatud draamaülesannetega, mis kujundavad õpilase sotsiaalselt aktiivseks, keskkonnateadlikuks, vastutustundlikuks ning tervist ja turvalisust väärtustavaks inimeseks.

Läbiva teema „Teabekeskond“ käsitlemine ainevaldkonna õppeainetes hõlmab eri allikatest (sh internetist) teabe hankimist, selle kriitilist hindamist ja kasutamist erinevates harjutustes.

Hindamine

Hindamine on mitmeeristav (arvestatud/mittearvestatud).

Hinnatakse õpilase aktiivset osalemist ja nii ideelist kui ka tegevuslikku panust draamaülesannete täitmisel. Draamaõpetaja annab vastavalt vajadusele kursuse vältel õpilastele nende arengu kohta tagasisidet. Draamas väärtustatakse protsessi samavõrd kui tulemust.

Õppekeskkonna kirjeldus

Optimaalne draamatunni pikkus on 90 minutit. Õppimine draama kaudu on kõige tulemuslikum, kui ühes grupis on 16–20 õppijat.

Draamatunniks sobib hästi õhutatav, mööblita või kergesti teisaldatevate toolide ja laudadega ruum, kus on ka heli- ja soovitatavalt valgustehnika võimalused. Draamategevuse ohutuse tagamiseks peab pörand olema puhas.

Draamatundi tulevad õppijad mugavas, liikumist võimaldavas riietuses ja vahetusjalatsites.

Õppeprotsess

10.–12. klass

Teemad	Õpitulemused	Töövõtted ja tehnikad reflekteerimine, tagasisidestamine
Keskendumine ja tähelepanu	Keskendub draamaülesande täitmisel eesmärgile. Märkab teiste draamaesitlustes tähenduslikke detaile ja mõtestab neid. Panustab loovalt ühistegevustesse. Arvestab teiste ideede ja vajadustega. Järgib koostegevuse reegleid. Viib alustatud tegevuse lõpuni.	stseenide kavandamine ja esitamine, esituse analüüs etüüd
Kehakeel (miimika, žest, hoiak, rütm, tempo)	Valib oma sõnumi edastamiseks teadlikult kehakeele väljendusvahendid. Analüüsib teiste esinejate kehakeelt. Kasutab kehakeelt oma enesetunde korrigeerimiseks või kujundamiseks. Teadvustab žestide ja inimestevaheliste ruumisuhete erinevat tähendust eri kultuurides. Edastab sõnadeta ja hoolikalt valitud kehakeelt kasutades karakteri, suhteolukorra või sündmuse.	pilditehnika aegluubis liikumine loovtants rütmiarjutused pantomiim peegeldamine pantomiim lõdvestumisharjutused
Töö häälega	Valib oma sõnumi edastamiseks teadlikult hääle tugevuse, kõrguse, tooni ja kõnetempo. Kasutab ja hoiab oma häält tervislikult.	hingamisharjutused artikulasiooniharjutused tekstipõhised harjutused hääleimprovisatsioonid sõnalised improvisatsioonid monoloogi, dialoogi, proosa- või luuletekstide esitamine
Improvisatsioon	Kuulab ja märkab partnerit ning võtab vastu mängusituatsiooni. Võtab vastu ja arendab teiste ideid, pakub välja oma lahendusi.	improvisatsioon etüüd

	<p>Improviseerib üksi või koos kaaslastega etteantud žanris.</p> <p>Võtab vastutuse ja vajadusel juhirolli.</p> <p>Loob ettevalmistamatult või väikese ettevalmistusajaga teemakohase stseeni või dialoogi.</p>	
Lugude jutustamine	<p>Jutustab tervikliku, alguse ja lõpuga loo, arvestades adressaati ja kasutades kuulaja(te) tähelepanu köitmiseks otstarbekaid verbaalseid ja mitteverbaalseid vahendeid.</p> <p>Võtab arvesse publiku reaktsioone.</p>	<p>individuaalne ja rühmatööna loo jutustamine;</p> <p>loo jutustamine pilditehnikas, rekvisiitide, heli- või valgusefektide abil;</p> <p>loo jutustamine kuuldemänguna protsessdraama ja selle võttestik</p>
Töö tekstiga	<p>Analüüsib esitamisele tuleva või esitatud teksti sõnumit, meeleolu ja keele kujundlikkust.</p> <p>Arutleb draamateksti dialoogi ja remarkide põhjal erinevate tegelaskujude ja nende motiivide üle.</p> <p>Valib teksti esitamiseks sobivad väljendusvahendid.</p>	<p>tekstianalüüs: vaatepunkt, sündmused, tegelased, ülesehitus - kulminatsioon, kujundlikkus, peamõte; teksti esitamine etüüd</p>
Rolli loomine	<p>Kujundab improviseeritud stseenis või lühilavastuses tervikliku rollilahenduse, kasutab selleks sobilikke draamavahendeid: sõna, keha, häält, liikumist, miimikat, rekvisiiti, maski või kostüümi.</p> <p>Eristab temperamendile ja iseloomule vastavaid liikumise, kehakeele ja hääle vahendeid ja rakendab neist sobivaid stseenis karakterit luues.</p> <p>Kasutab rolli loomisel oma teadmisi või koolis õpitut.</p>	<p>roll seinal</p> <p>tegelaskuju elulugu</p> <p>kuum tool</p> <p>karakteri loomine ja analüüs</p> <p>individuaalne ja rühmatöö</p>

<p>Dramatiseerimine ja lavastamine</p>	<p>Dramatiseerib meediauudise, luuletuse, laulu, muinasjutu, lühema proosapala või sündmuse oma elust.</p> <p>Määrab sündmuse, koha, aja ning tegelased.</p> <p>Selgitab oma dramatiseeringu kontseptsiooni, põhjendab dramatiseeringu aspekte ja valikuid – žanrit, ülesehitust, süžeed, tegevuskohta, tegelasi, dialoogi.</p> <p>Lavastab ühe stseeni oma dramatiseeringust või osaleb kellegi teise dramatiseeringus kas näitleja, valgustaja, kostüümikunstniku, grimeerija, helikujundaja või rekvisiitorina.</p>	<p>alustekstide analüüs</p> <p>dramatiseeringu loomine</p> <p>teiste dramatiseeringute tagasisidestamine</p> <p>rühmatöö</p> <p>improvisatsioon</p> <p>etüüd</p>
<p>Etenduse vaatamine ja analüüs</p>	<p>Vaatab õppeaasta jooksul vähemalt ühte professionaalse teatri etendust ja analüüsib seda koos teistega või kirjutab retsensiooni.</p> <p>Märkab teiste draamaesitustes või nähtud teatrietenduses tähenduslikke detaile ja mõtestab neid.</p>	<p>suuline või kirjalik tagasiside etendusele;</p> <p>etenduse analüüs: kontseptsioon, žanr, stiil, lugu, ülesehitus, kujundlikkus, näitlejate mäng, heli- ja valguskujundus, kostüümid, rekvisiidid, teema ajakohasus ja olulisus;</p> <p>oma arvamuse sõnastamine ja argumenteerimine</p>